

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 (SRR 3/2026 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 22.5.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- lantbruksråd Kirsi Heinonen, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomidirektör Matti Hyytinen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Heikki Piiparinen, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomidirektör Jutta Petäjä, Naturresursinstitutet
- överdirektör Matti Puolimatka, Livsmedelsverket
- controller Margit Ranta, Livsmedelsverket
- utredningschef Juha Lappalainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- centralförbundsordförande Mats Nylund, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- skogspolitisk chef Mika Salmi, Skogsindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Lantmäteriverket
- Forststyrelsen
- Finlands skogscentral
- Finlands klimatpanel
- Finlands miljöcentral
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Bioenergi rf
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Koneyrittäjät ry
- ProAgria Keskusten Liitto ry
- Finlands Sågindustri rf

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

- Suomen elintarvikevientiyhdistys ry
- Finlands Hippos rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Neova Oy.

Inget yttrande av

- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I planen för de offentliga finanserna 2027—2030 stiger anslagsnivån under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel med cirka 13 miljoner euro i början av ramperioden för att sedan sjunka med cirka 1,7 miljoner euro i slutet av ramperioden. Av anslagen under huvudtiteln används omkring 66 procent till jordbruk och livsmedelsekonomi och omkring 19 procent till landsbygdsutveckling. Resterande cirka 15 procent av anslagen går till naturresursekonomi, förvaltning och forskning plus lantmäteri och registrering av bostadsaktier. En betydande del av anslagen under huvudtiteln går till Finlands plan för genomförande av EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP), den s.k. CAP-planen, för 2023—2027. För 2027 har de andelar budgeterats som ska betalas 2028—2029 på grundval av åtaganden som ingåtts 2027 och tidigare år. Nivån på den EU-finansiering och nationella finansiering som hänför sig till genomförandet av EU:s kommande fleråriga budgetram för 2028—2034 fastställs senare. Till denna del har som teknisk dimensioneringsgrund för anslagen för ramperioden använts den genomsnittliga årliga anslagsnivån för 2023—2027.

I fråga om jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel gäller riktlinjerna i planen för de offentliga finanserna särskilt att stärka försörjningsberedskapen inom livsmedelssektorn, garantera jordbrukets verksamhetsförutsättningar och anpassa förvaltningsutgifterna. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att de sparåtgärder som behövs för att anpassa statsfinanserna medför inte drabbar det livsmedelsproducerande jordbruket. Det understryker att åtgärderna för att anpassa förvaltningens utgifter inte får äventyra funktionsdugligheten för livsmedelsproduktionens stödförvaltning och förberedelserna inför den kommande programperioden för jordbrukspolitiken. Regeringen har också beslutat starta en utredning om åtgärder som säkerställer försörjningsberedskapen inom livsmedelssektorn. Då granskas bland annat tillgången på proteinråvaror och utsäde, leveranssäkerheten för växtskyddsmedel, de kritiska kapaciteterna i fråga om hushållsvatten och livsmedel samt åtgärder som stöder försörjningsberedskapen inom fiskerihushållningen. Utskottet anser att utredningen och granskningsobjekten är motiverade.

Jordbruket och livsmedelsmarknaden

Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att jordbrukets lönsamhet fortfarande utmanas av den fortsatta kostnadsökningen. Särskilt svårt är det inom växtodlingssektorn, där läget har krisat till sig dels på grund av stigande energi- och gödselpriser, dels också på grund av låga

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

producentpriser. För att branschen ska bli lönsam krävs det satsningar särskilt på marknadens funktion. Utskottet har upprepade gånger konstaterat att lösningen på gårdarnas lönsamhetsproblem inte enbart kan bygga på offentliga stödåtgärder. Lösningen måste hittas på marknaden och en nyckelfaktor här är en bättre fungerande livsmedelsmarknad (JsUU 27/2025 rd — RP 99/2025 rd, JsUU 19/2024 rd — RP 109/2024 rd, JsUU 11/2023 rd — RP 41/2023 rd och JsUU 25/2022 rd — RP 154/2022 rd). Utskottet behandlar nu genomförandet av den andra fasen av reformen av livsmedelsmarknadslagen (RP 36/2026 rd). Reformen är ett steg i rätt riktning och kommer sannolikt att få marknaden att fungera bättre. Reformen innebär emellertid ingen snabb lättnad av kostnadstrycket inom primärproduktionen.

Utskottet vill understryka livsmedelsexportens betydelse för en långsiktig förbättring av lönsamheten inom jordbruket och anser fortsatt att regeringens satsningar på att främja livsmedelsexporten är viktiga. Målet enligt regeringsprogrammet är att livsmedelsexporten ska fördubblas fram till 2031. Utskottet delar den ståndpunkt som framförts under sakkunnigutfrågningen om att strukturerna för exportfrämjande ska grunda sig på livsmedelsföretagens behov. Samarbetet mellan stat och företag måste vara strategiskt och långsiktigt för att företagen ska kunna planera sin verksamhet. Därför är det viktigt att befästa de strukturer och verksamhetsmodeller för exportfrämjande som uppdaterats denna regeringsperiod. Dessutom bör man sörja för att inte heller omkostnadsbesparingarna inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde sätter på spel de myndighetsfunktioner som är nödvändiga för livsmedelsexporten.

Stödsystemen för jordbruket är väsentliga när det gäller att garantera jordbrukets verksamhetsförutsättningar under de ogynnsamma förhållandena i Finland, i synnerhet när gårdar oundvikligen står inför förändringar, såsom generationsväxlingar. Jordbrukspolitiken kan bidra till att sänka tröskeln för att inleda företagsverksamhet och bana väg mitt i olika kriser (JsUU 15/2025 rd — E 6/2025 rd). Som det står i regeringsprogrammet för regeringen Orpo är livsmedelsproduktion jordbrukets viktigaste uppgift och grunden för försörjningsberedskapen, vilket också bör synas i hur jordbruksstöden riktas. Det nuvarande systemet med arealstöd påverkar priserna på och tillgången till jordbruksmark, vilket på många sätt minskar svängrummet för gårdar som utvecklar sin verksamhet. Utskottet har upprepade gånger när det behandlat den kommande reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken förespråkat att stödet riktas till aktiv livsmedelsproduktion, mindre gynnade områden och unga jordbrukare och att inget stöd ges enbart för bibehållande av jordbruksmark (JsUU 34/2025 rd — U 55/2025 rd och JsUU 4/2025 rd — E 104/2025 rd).

Utskottet anser det fortsatt vara av yttersta vikt att gårdar som fortsätter och utvecklar sin verksamhet har möjlighet att få finansiering för investeringar. En särskild källa till oro är att det kan vara svårt att genomföra generationsväxlingar i rätt tid. Utskottet har behandlat utmaningarna i anslutning till detta i sitt utlåtande om EU:s strategi för generationsskifte inom jordbruket. (JsUU 4/2026 rd — E 104/2025 rd.) Om det krävs för investeringar och landsbygdsnäringsverksamhet från och med 2027 beviljas för lånekapital på högst 200 miljoner euro per år.

Jord- och skogsbruksutskottet har framhävt biogasens roll när det gäller att uppnå självförsörjning i fråga om energi, försörjningstrygghet och utsläppsminskningsmål. Dessutom

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

fyller biogas en viktig funktion i lösningarna för jordbrukets självförsörjning i fråga om näringsämnen, den cirkulära ekonomin och återvinningen av gödsel (JsUU 8/2025 rd — SRR 8/2025 rd). Utskottet har ansett att produktion och användning av biogas är ett exempel på en lyckad klimatåtgärd som kan bidra till att minska utsläppen på en bredare front än endast inom jordbrukssektorn och som samtidigt stöder gårdarnas lönsamhet (JsUU 5/2026 rd — SRR 9/2025 rd). I planen för de offentliga finanserna föreslås det att man under ramperioden anvisar 5 miljoner euro per år för främjande av återvinning av näringsämnen. Tillägget beror på att stödet för näringscirkulation till biogasanläggningar fortsätter och att stödet utvidgas så att det blir teknikneutralt på så sätt att stöd kan beviljas också sådana anläggningar för näringsåtervinning där det inte finns produktion av biogas. Syftet med stödet för näringscirkulation är inte att stödja energiproduktionen, men stödet är totalekonomiskt viktigt för de biogasanläggningar vars rötmaterial huvudsakligen består av gödsel.

Utskottet pekar på de åtgärder enligt planen för de offentliga finanserna som underlättar jordbruksföretagens situation och främjar förutsättningarna för näringsverksamhet. Återbäringen av energiskatt inom jordbruket höjs 2026 och 2027 till det maximibelopp som energiskattedirektivet tillåter. Med andra ord utbetalas 4 cent per liter i tilläggsåterbäring. Effekten av tilläggsåterbäringen är 10 miljoner euro per år. Dessutom höjs företagavdraget för enskilda näringsidkare, jord- och skogsbrukare och delägare i näringsammanslutningar från 5 till 5,5 procent.

Jord- och skogsbruksministeriet förbereder inrättandet av en salmonellaskadefond inom svinsektorn. Fonden förbättrar möjligheterna att fortsätta med det nationella programmet för kontroll av salmonella så att det kan garanteras att griskött som producerats i Finland är fritt från salmonella också i fortsättningen. Kontrollprogrammet orsakar producenterna betydande kostnader. Ur fonden kommer aktörerna inom primärproduktionen inom svinsektorn att få ersättning för de kostnader och förluster som förekomst av salmonella i svininstall orsakar. Ersättningar ur fonden finansieras med de avgifter för salmonellaskador som årligen tas ut av de aktörer som omfattas av ersättningarna. Avsikten är att den nya fonden utanför statsbudgeten ska inleda sin verksamhet 2028. I planen för de offentliga finanserna anvisas 2027 totalt 10 miljoner euro för kapitalisering av engångsnatur av salmonellaskadefonden inom svinsektorn. På så sätt säkerställs den nya fondens betalningsförmåga i början av verksamheten. Utskottet anser att det är viktigt att inrätta en fond med tanke på både svinsektorns funktion och hälsosäkerheten.

Dessutom vill utskottet lyfta fram vissa åtgärder som stärker förutsättningarna för jordbruket och främjar landsbygdens livskraft. Genom ägoregleringar inom jordbruket kan odlingskostnaderna sänkas, vilket förbättrar jordbrukets lönsamhet. När splittrad fastighetsstruktur utvecklas går det också att minska behovet av att röja ny åkermark. Utskottet understryker fortsatt behovet av en smidigare förvaltning och en kundorienterad utveckling av digitala tjänster. Det har en väsentlig betydelse för att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar. Slutligen fäster utskottet uppmärksamhet vid hur viktiga hästhållning och travsport är om man vill främja landsbygdens livskraft och skydda den inhemska hästuppfödningen, särskilt den finska hästens ställning. Enligt protokollsanteckningarna från regeringens ramförhandlingar ska hästsektorn fortsätta att fungera under övergångsfasen för licenssystemet för travsport 2027—2029.

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

Hållbart skogsbruk och användning av naturresurser

Enligt regeringsprogrammet ska Finland utnyttja sina naturresurser på ett hållbart sätt för att öka sin självförsörjningsgrad. Naturresurssektorns verksamhetsvillkor förändras av de globala förändringsfaktorerna i dagens värld — såsom klimatförändringen, den snabba tekniska utvecklingen, konkurrensen om sinande naturresurser och den säkerhetspolitiska instabiliteten. Finland har ändå möjlighet att genom att utveckla en hållbar användning av naturresurserna höja förädlingsgraden och samtidigt förbättra självförsörjningsgraden och naturens tillstånd. Jord- och skogsbruksutskottet granskar nedan särskilt vad planen för de offentliga finanserna innebär med avseende på skogsbruk och en hållbar användning av skogarna. Utöver en hållbar användning av skogarna betonar utskottet betydelsen av andra naturliga styrkor i Finland, dvs. rikliga vattenresurser och inhemsk fisk, särskilt när det gäller att förbättra självförsörjningen. Det är viktigt att i planen för de offentliga finanserna säkerställa ett långsiktigt genomförande av åtgärder som stärker självförsörjningsgraden och försörjningsberedskapen.

Ett aktivt och hållbart skogsbruk är en väsentlig del av Finlands ekonomiska tillväxt, regionekonomins livskraft och stärkandet av de offentliga finanserna. Ökad skogstillväxt och anpassning till klimatförändringen kräver aktiva åtgärder för att skogarnas betydande ekonomiska, sociala och ekologiska nytta ska kunna säkras även i fortsättningen. Därför är det nödvändigt att sörja för nivån på och förutsägbarheten i finansieringen av incitamentsystemet för skogsbruket (Metka) under hela planperioden. Enligt uppgifter till jord- och skogsbruksutskottet gäller de mest omfattande åtgärderna i fråga om besparingar i statsunderstöden inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde tryggheten av hållbar virkesproduktion och slopanget av systemet med stöd för beskogning av impedimentmark. När stödmedlen i incitamentsystemet för skogsbruket tar slut mitt under året och medel då kan beviljas först följande år blir förvaltningen av stöden tungt och läget oklart för kunderna. Jord- och skogsbruksutskottet anser att åtgärderna för att göra stödsystemet för skogsbruket mer förutsägbart och verkningsfullt bör fortsätta.

Enligt planen för de offentliga finanserna beslutade regeringen höja Forststyrelsens intäktsföring. Effekten av beslutet 2027 är 10 miljoner euro. Intäktsföringen för 2027 stiger således från 155 till 165 miljoner euro. Höjd intäktsföring betyder inte att statens årliga avverkningsvolym behöver ökas, utan höjningen beror på att Forststyrelsens affärsverksamhet gjort bra resultat de senaste åren och bygger också på antagandet att efterfrågan och prisnivån på virke ligger kvar på en god nivå. Virkespriset sjunker från den exceptionellt höga nivån i början av 2025, men till följd av den kraftiga ökningen de senaste tio åren ligger priset fortfarande på en synnerligen hög nivå. Från och med 2028 beräknas den årliga intäktsföringsnivån ligga på 140 miljoner euro.

Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets gemensamma program Metso och Helmi fortsätter. Enligt planen för de offentliga finanserna förblir anslagen för helheten biologisk mångfald i stort sett oförändrade under ramperioden. Det är motiverat att i första hand utnyttja redan existerande frivilliga och kostnadseffektiva metoder för att stärka den biologiska mångfalden. Programmen Metso och Helmi har ett brett godkännande bland markägarna. Att det handlar om frivilligt skydd bidrar i hög grad till att öka åtgärdernas godtagbarhet och skyddets sociala hållbarhet. Utanför sitt eget ansvarsområde lyfter jord- och skogsbruksutskottet också fram att den för skogsbruket och

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

skogsindustrin viktiga Karelenbanan föreslås få finansiering inom ramen för investeringsprogrammet i planen för de offentliga finanserna.

Utvecklingsperspektiv för forskningsfinansieringen

Enligt planen för de offentliga finanserna ska den nationella medfinansieringen av Europeiska unionens FoU-projekt minskas med 10 miljoner euro per år som en del av ytterligare besparingar våren 2026. För forskningsinstitutens del inverkar också de allmänna produktivitets- och omkostnadsbesparingarna inom förvaltningsområdet allmänt på nivån på den externa finansieringen, eftersom den externa finansiering som fås genom samfinansiering och samarbete förutsätter att organisationerna avsätter medfinansiering av anslaget under omkostnadsmomentet. Exempelvis finansieringen av Naturresursinstitutets omkostnadsmoment täcker cirka 60 procent av institutets bruttoutgifter, medan 40 procent av verksamheten finansieras med extern finansiering. Situationen är densamma också för Finlands miljöcentral. Båda forskningsinstituten har lyckats utmärkt med att skaffa EU-finansiering för forsknings-, utrednings- och försöksverksamhet.

Jord- och skogsbruksutskottet slår fast att forskningen fyller en central funktion när det gäller att lösa samhällliga och ekonomiska problem och stärka konkurrenskraften, och därför är det viktigt att säkerställa forskningsfinansieringen. Utskottet har i färskta utlåtanden lyft fram att det behövs aktuella forskningsrön bland annat för att höja det mervärde som nämns i den nationella bioekonomistategin och EU:s bioekonomistategi, utreda kolflödena i marken och främja koldioxidmarknaden samt stärka den finländska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft (se JsUU 13/2026 rd — E 14/2026 rd och JsUU 8/2026 rd — SRR 8/2025 rd). Finland behöver internationellt högstående forskning under lokala förhållanden för att bioekonomins och hela livsmedelssektorns lönsamhet samt den inhemska försörjningsberedskapen ska kunna utvecklas utifrån evidensbaserad kunskap.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande JsUU 14/2026 rd

Helsingfors 19.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Markku Eestilä saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Timo Suhonen sd (delvis)
medlem Eerikki Viljanen cent (delvis)
medlem Peter Östman kd
ersättare Petri Huru saf
ersättare Ari Koponen saf (delvis)
ersättare Jari Koskela saf (delvis)
ersättare Arto Satonen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola
utskottsråd Tuire Taina.

Utlåtande JsUU 14/2026 rd Avvikande mening 1/sd

Avvikande mening 1

Motivering

Jordbrukets lönsamhet och stödallokering

Lönsamheten inom den inhemska livsmedelsproduktionen har redan länge varit svag och inom vissa produktsektorer är det ekonomiska läget kritiskt. Vi anser att redogörelsen inte i tillräcklig utsträckning identifierar primärproduktionens svaga lönsamhet och att regeringens åtgärder för att förbättra lönsamheten har kommit av sig under valperioden. Redogörelsen saknar konkreta åtgärder för att lösa lönsamhetskrisen inom jordbruket och därmed också för att förbättra försörjningsberedskapen inom livsmedelsproduktionen. Att enbart avstå från nedskärningar i det livsmedelsproducerande jordbruket moderniserar inte sektorn och dess strukturer.

SDP anser att gårdar som inte har inkomster av försäljning av jordbruksprodukter bör granskas och att stödpremisserna bör bedömas. SDP anser också att det svåra läget för de offentliga finanserna kräver att det görs en analys av huruvida jordbruksstöden fördelas rättvist.

Även om en stor del av jordbruksstöden kommer via EU:s gemensamma jordbrukspolitik betalar Finland fortfarande också ut nationella, budgetfinansierade stöd, exempelvis 346 miljoner euro i nationellt stöd till jordbruket och trädgårdsnäringen, 420 miljoner euro i kompensationsersättning och 966 miljoner euro i areal- och djurstöd 2026 samt dessutom ersättningar för djurens välbefinnande och miljöersättningar, men med betydligt mindre belopp. Det är absolut nödvändigt att stöden i fortsättningen riktas till aktiva gårdar som är beredda att utveckla sin verksamhet och producera foder eller mat för marknaden. Kravet utesluter inte miljövänliga gårdar eller åtgärder för djurens välbefinnande.

Avtal är till för att hållas. Det är viktigt att genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) garanteras i enlighet med vad man lovat producenter. Utbetalningarna kan inte fördröjas på grund av nedskärningar i den inhemska förvaltningen. En effektivare förvaltning får inte leda till att jordbrukarens administrativa börda ökar.

Livsmedelsexport

Regeringen har som målsättning att livsmedelsexporten ska fördubblas fram till 2031. Det är ett bra mål. Strukturerna för exportfrämjande måste bygga på företagens behov, och staten måste stödja företagens exportsatsningar på utvalda marknader. Modellen för samarbete mellan stat och företag måste vara strategisk och långsiktig för att företagen ska kunna planera sin verksamhet. Vi måste se till att modellerna för och finansieringen av livsmedelsexporten får etablerade former.

Företag av olika storlek behöver olika typer av tjänster för sitt exportfrämjande. Små och medelstora företag behöver i synnerhet marknadsinformation och kontaktnät, stora företag behöver å sin sida exempelvis myndighetstjänster för att öppna vägen till nya marknader. Mångsidiga tjänster säkerställer att exporten ökar för företag av olika storlek. Vid livsmedelsexport är myndighetsfunktioner nödvändiga, vilket innebär att Livsmedelsverket har

Utlåtande JsUU 14/2026 rd Avvikande mening 1/sd

en viktig roll i de samlade exporttjänsterna. Trots Livsmedelsverkets anpassningsåtgärder bör exportfunktionernas servicenivå förbli oförändrad och företagens serviceavgifter hållas skäliga. Digitaliseringen borde påskynda handläggningen och e-tjänsterna vid myndigheterna, men den kan nu avta på grund av nedskärningarna. Det är svårt att få ihop ekvationen.

Skatteincitamentet för omställningen till ren energi kanaliseras inte till livsmedelssektorn

Incitamentet för att stödja investeringar i omställningen till ren energi har avgränsats på så sätt att endast ett fåtal företag inom livsmedelssektorn har en genuin möjlighet att utnyttja det för att främja och öka investeringarna. SDP anser det vara viktigt att den nedre gränsen för den planerade investeringsgottgörelsen sänks och att incitamentet på så sätt allokeras bättre och till större kretsar. Incitamentet bör kunna utnyttjas exempelvis för investeringar i industriell förädlingskapacitet för växtproteiner. Det skulle höja självförsörjningsgraden och stärka försörjningsberedskapen.

I riktning mot ett hållbart jordbruk

Det finländska jordbruket är beroende av importerade gödselmedel och andra importerade insatsvaror. Arbetet med att ta fram en färdplan för återvinning av näringsämnen och försörjningsberedskap i fråga om gödselmedel måste komma igång. Grön ammoniak, en förädlad väteprodukt, är ett sätt att säkerställa den inhemska försörjningsberedskapen i fråga om gödselmedel i framtiden. Industripolitiken måste bättre än tidigare bidra till ett minskat beroende inom strategiskt viktiga sektorer, såsom jordbrukssektorn och livsmedelssektorn, och stödja förutsättningarna för europeisk och inhemsk produktion i ett instabilt geopolitiskt av nuvarande typ.

Främjande av träbyggande

Träbaserade produkter är en viktig del av den gröna omställningen och klimatlösningarna. Användningen av trä i byggande och produkter med lång livslängd binder koldioxid och ersätter fossila material. SDP anser att det är viktigt att skydda den finländska skogsindustrins verksamhetsförutsättningar. Träbyggande har således betydelse också när det gäller att främja ekonomisk tillväxt, investeringar och koldioxidsnålt byggande. Det krävs långsiktiga och förutsägbara åtgärder som ökar användningen av trä i byggandet, om man vill göra byggsektorn klimatvänligare. Främjande av träbyggande stöder också EU:s utsläppsminskningssmål för byggsektorn och övergången till koldioxidsnålt byggande. Det bör ställas upp ambitiösa mål för träbyggande inom offentlig sektor och en fungerande uppföljning av hur målen uppnås. Satsningar på forskning, utveckling och innovationer bör i högre grad inriktas på kommersialisering av träbyggande och på industriella lösningar. Dessutom måste det göras satsningar på utbildning och kompetens inom branschen längs hela värdekedjan så att det går att säkra tillgång på kvalificerad arbetskraft. Tillgången till och kvaliteten på yrkesutbildningen måste säkerställas också för dem som byter bransch.

Avvikande mening

Vi föreslår

Utlåtande JsUU 14/2026 rd
Avvikande mening 1/sd

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 19.5.2026

Piritta Rantanen sd
Helena Marttila sd
Timo Suhonen sd

Utlåtande JsUU 14/2026 rd Avvikande mening 2/cent

Avvikande mening 2

Motivering

Jordbruket

När regeringsperioden inleddes lovade regeringen en helomvändning i utvecklingen av jordbrukets lönsamhet. Nu är regeringsperioden på upploppet och behandlingen gäller regeringens sista plan för de offentliga finanserna, som sträcker sig till slutet av decenniet. Någon helomvändning i jordbrukets lönsamhet har inte skett, och det görs inte heller genom planen för de offentliga finanserna.

Det finns många orsaker till att målet inte har uppnåtts. Det har visat sig vara utmanande att genomföra de i och för sig goda skrivningarna i regeringsprogrammet när utsikterna för de offentliga finanserna i Finland har försvagats ytterligare under den pågående regeringsperioden. Det har inte varit möjligt att anvisa mer pengar till jordbruket. Regeringens misslyckade tillväxt- och sysselsättningspolitik har ökat trycket på att genomföra ytterligare anpassningar inom alla förvaltningsområden, inklusive jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Regeringen ser det som en merit att den i huvudsak lyckats rikta sina nedskärningar inom jord- och skogsbrukssektorn till annat än livsmedelsproducerande jordbruk. Centern påpekar att det inte i något fall räcker till att trygga enbart nuläget för att den inhemska matproduktionen ska kunna bevaras på lång sikt. De mål för ökad lönsamhet inom sektorn som skrivits in i regeringsprogrammet är betydligt mer ambitiösa än de mål som skrivits in i planen för de offentliga finanserna.

Jordbrukets lönsamhet försvagas ytterligare av den kostnadsökning, särskilt för gödselmedel och bränslen, som har följt av kriget i Iran. Det utdragna kriget håller på att utvecklas till en kostnadskris, som det hade varit nödvändigt att reagera starkt på vid vårens ramförhandlingar om planen för de offentliga finanserna. Tyvärr blev åtgärderna för att bemöta kostnadskrisen kosmetiska. Höjningen av återbäringen av energiskatt inom jordbruket med 4 cent per liter är en helt underdimensionerad åtgärd i förhållande till situationens allvar. De stöd för gödselmedel och den slopade fastighetsskatten för jordbrukets produktionsbyggnader som Centern föreslog saknades helt och hållet. Centern påpekar att man till exempel i Sverige har förhållit sig mycket allvarigare till att bemöta kostnadskrisen. Under den förra regeringsperioden bemöttes kostnadskrisen också i Finland med ett krispaket på över 300 miljoner euro.

Kostnadstrycket inom jordbruket ökas ytterligare av den redan tidigare kända starten av utsläppshandeln för trafiken under planperioden för de offentliga finanserna. I strid med EU-skyldigheterna beslutade regeringen att utvidga utsläppshandeln till att gälla också jord- och skogsbruket. Vid halvtidsöversynen 2025 drog regeringen upp riktlinjer för att snabbt bereda ett kompensationsystem för jord- och skogsbruket. I planen för de offentliga finanserna nämns dock inte alls detta kompensationsystem. Centern anser att detta är en allvarlig brist som entydigt strider mot skrivningen i regeringsprogrammet om att kostnaderna för jordbruket inte ska höjas.

Utlåtande JsUU 14/2026 rd **Avvikande mening 2/cent**

Centern uttrycker sin oro över regeringens förmåga att försvara det inhemska jordbruket vid förhandlingarna om nästa programperiod för EU:s jordbrukspolitik. Enligt de preliminära uppgifterna minskar Finlands finansieringsandel med rentav mer än en femtedel. I planen för de offentliga finanserna har denna hotande minskning av finansieringen inte beaktats. Det är nödvändigt att trygga finansieringen av jordbruket. Om den minskade finansieringen realiserats måste den ytterst kunna kompenseras nationellt.

Livsmedelsmarknaden och livsmedelsexporten

Centern delar regeringens uppfattning om att en hållbar förbättring av jordbrukets lönsamhet endast kan ske genom ett bättre pris på marknaden. Den inhemska livsmedelsmarknaden fungerar fortfarande inte. Ett aktuellt exempel på detta har varit bristen på köttfärs och ägg i butikerna. Kalvar och ägg säljs från Finland till utlandet eftersom det ger ett högre pris. Butikerna är inte beredda att höja priserna och effekten av den ökade efterfrågan överförs inte i tillräcklig utsträckning till producentpriserna.

Enbart vädjanden om en rättvisare inkomstfördelning räcker inte. Det är ytterst oroväckande att regeringen inte i tillräcklig utsträckning har främjat revideringen av livsmedelsmarknads-, konkurrens- och upphandlingslagarna i enlighet med skrivningarna i regeringsprogrammet. Det pågår för närvarande ingen beredning av revideringen av konkurrenslagen, som är viktigast med tanke på balanseringen av marknaden. Centern kräver att regeringen följer skrivningen i sitt eget regeringsprogram och omedelbart inleder beredningen av en revidering av konkurrenslagen.

Utöver en rättvisare inkomstfördelning måste man eftersträva förädlingsvärde i hela den finländska livsmedelskedjan. Målet att fördubbla livsmedelsexporten till 2031 är välkommet. Detta är möjligt framför allt genom ökade satsningar på livsmedelsexporten. Regeringen har anvisat extra satsningar på exportfrämjande, men låtit bli att beakta finansieringen av de stödtjänster som är viktiga med tanke på exportfrämjandet. Det finns ett finansieringsbehov bland annat i fråga om Livsmedelsverkets exporttillstånd. Livsmedelsverket har meddelat att verket på grund av regeringens nedskärningar har svårigheter med att upprätthålla ens den nuvarande servicenivån.

Generationsväxlingar och investeringar på gårdar

Antalet gårdar beräknas fortsätta att minska kraftigt under det kommande decenniet, vilket väcker allvarlig oro för framtiden för den finländska livsmedelsproduktionen. Det är särskilt problematiskt att det bland de gårdar som läggs ned finns allt fler stora produktionsenheter där de nya investeringarna inte räcker till för att ersätta den kapacitet som försvinner. Denna utveckling försvagar Finlands försörjningsberedskap och självförsörjning i fråga om livsmedel.

Den långvarigt svaga lönsamheten inom jordbruket försvårar finansieringen av investeringar och hindrar många gårdar från att utveckla sin verksamhet. Centern har förväntat sig konkreta åtgärder av regeringen för att underlätta generationsväxlingar. Ägarbyten på gårdar kunde främjas till exempel genom att i beskattningen bättre beakta sidoinkomster vid beräkningen av unga jordbrukares företagarinkomst samt genom att utvidga möjligheten till räntestödslån och statliga garantier också till gårdar som drivs i aktiebolagsform. Dessutom kunde finansieringen

Utlåtande JsUU 14/2026 rd **Avvikande mening 2/cent**

från gårdsbrukets utvecklingsfond Makera riktas till att inleda generationsväxlingar på mångsidiga gårdar.

Bioenergi och torv

Kriserna har visat att Finland på lång sikt bör sträva efter att lösgöra sig från importerad energi och stärka produktionen och användningen av inhemsk förnybar energi. På gårdarna kunde utfasningen av fossila bränslen påskyndas till exempel genom att utnyttja Makera för anskaffning av biogasdrivna traktorer. Centern har under hela regeringsperioden efterlyst åtgärder av regeringen för att främja biogasproduktionen. Tyvärr har regeringens beslut under regeringsperioden i fråga om tillståndsförfaranden för biogasanläggningar och skyldigheten att verifiera råvarorna försvagat lönsamheten särskilt för anläggningar i gårdsskala.

Användningen av energitorv har minskat snabbt, vilket hotar inte bara Finlands försörjningsberedskap utan också tillgången på växt- och strötorv som i praktiken är oersättliga för jordbruket. Det stöd som regeringen har anvisat för att trygga energitillgången under vintersäsongen och beslutet att fortsätta säkerhetsupplagringen av torv till 2030 är beslut som kan understödjas, men de förändrar inte i någon väsentlig grad den pågående omställningen av energisystemet. Enligt Centern hade det nu varit på sin plats att behålla den skattefria nedre gränsen för användningen av brännertorv på 10 000 MWh. Tyvärr saknades viljan hos regeringen. Dessutom bör regeringen snabbt vidta åtgärder för att påskynda tillståndprocesserna för nya torvproduktionsområden. Endast på det sättet kan tillgången på torv tryggas både för energiändamål och för växt- och strötorv.

Hållbart skogsbruk och användning av naturresurser

Centern anser det nödvändigt att trygga förutsättningarna för hållbar virkesproduktion. Regeringen har tvärtom under de senaste åren gjort betydande nedskärningar i stöden till skogsbruket. Att stödpengarna tar slut mitt under året orsakar administrativ börda, osäkerhet och förseningar för skogsägare, trots att viljan att vidta åtgärder för hållbar skogsvård finns. Stöden måste motsvara den faktiska efterfrågan och uppmuntra till aktiv skogsvård. Centern påminner också om betydelsen av ett fungerande nät av enskilda vägar för skogsbruket, försörjningsberedskapen och landsbygdens näringar. Under regeringsperioden har understöden till enskilda vägar rasat, vilket ytterligare förvärrar ökningen av det eftersatta underhållet.

Centern betonar att skogsägarnas egendomsskydd ska beaktas i allt beslutsfattande som gäller markanvändning. Informellt skydd, där skyddsåtaganden görs utan markägarens tillstånd och ersättning, är oacceptabelt. Skyddet av värdefulla naturmiljöer är viktigt, men det måste bygga på frivillighet och full ersättning. Därför är det viktigt att trygga en fortsättning och finansiering för de frivillighetsbaserade programmen Metso och Helmi. Dessutom bör byråkratin i stödsystemen för naturvård lättas och den privata sektorns roll stärkas.

Avvikande mening

Vi föreslår

Utlåtande JsUU 14/2026 rd
Avvikande mening 2/cent

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 19.5.2026

Anne Kalmari cent
Eerikki Viljanen cent

Utlåtande JsUU 14/2026 rd
Avvikande mening 3/vänst och gröna

Avvikande mening 3

Motivering

Vi kan inte instämma i utskottets ståndpunkt, eftersom man där inte i tillräcklig utsträckning identifierar de centrala bristerna i planen för de offentliga finanserna 2027—2030 (SRR 3/2026 rd). Dessa brister gäller särskilt ändamålsenlig finansiering av uppnåendet av klimat- och naturmålen, återhämtningen av kolsänkorna inom markanvändningssektorn och hållbarhetsomställningen inom livsmedelsproduktionen. I dagläget uppvisar planen för de offentliga finanserna inge trovärdig och konsekvent samlad finansiering för att nå Finlands klimatmål. Anslagen för att främja klimatneutralitet och grön omställning minskar igen under den kommande ramperioden, trots att det krävs allt fler nya åtgärder och därmed finansiella satsningar för att Finlands nationella klimatförpliktelser och klimatförpliktelserna på EU-nivå ska nås. Inte heller Metso-finansieringen, som är inriktat på frivilligt skydd av skogarna, räcker till för måluppfyllelse.

Markanvändningssektorn

Situationen för Finlands kolsänkor är alarmerande och man måste snabbt få i stånd en ändring så att markanvändningssektorn slutar vara en utsläppskälla och i stället återgår till att vara en kolsänka. Finland är i dag långt från att nå sitt nationella klimatneutralitetsmål 2035 och också från att uppfylla EU-åtagandet för markanvändningssektorn 2030, men regeringen föreslår inga som helst åtgärder i planen för de offentliga finanserna för att stärka markanvändningssektorns nettosänka. Däremot höjer regeringen bland annat Forststyrelsens intäktsföring med 10 miljoner euro för 2027. Det har redan skett en vändning i virkespriserna, så en ökning av intäktsföringen kan inte motiveras med att virkespriset stiger. Det är viktigt att intäktsföringen inte genomförs genom ökad avverkning. Den effektivaste enskilda åtgärden för att få kolsänkan inom markanvändningssektorn att återhämta sig är att minska avverkningsvolymerna. Detta skulle för sin del underlättas av en minskad energianvändning av trä, och ett viktigt verktyg för att uppnå detta är att slopa skattestödet för vedeldning. Skattestödet för vedeldning beräknas uppgå till 440 miljoner euro. Men inte heller i denna plan har regeringen vilja och förmåga att slopa detta eller andra miljöskadliga skattestöd.

Och inte heller nu finns någon avsikt att införa de klimatmässigt mest verkningsfulla åtgärderna inom markanvändningssektorn. Regeringen tänker inte återinföra de stöd som den slopat för återvätning av torvmarker eller våtmarksodling, trots att undersökningar visar att exempelvis våtmarksodling är en av de mest kostnadseffektiva och därmed viktigaste klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn.

Miljöskadliga skattestöd

Med tanke på statsfinanserna och begränsande av klimatförändringen är det rentav nödvändigt att de företagsstöd som stöder fossilekonomin gallras bort. Tyvärr innehåller planen för de offentliga finanserna flera nya skatteändringar som ytterligare fördröjer fullgörandet av skyldigheterna inom både ansvarsfördelningssektorn och markanvändningssektorn och uppnåendet av

Utlåtande JsUU 14/2026 rd **Avvikande mening 3/vänst och gröna**

klimatneutralitet. Skattestödet för vedeldning är ett sådant miljöskadligt stöd som vi anser bör slopas. Andra föreslagna skattelösningar som försvårar utsläppsminskningarnas styrande effekt är bland annat sänkningen av koldioxidskatten på drivmedel och sänkningen av fordonsskattens grundskatt. Dessa åtgärder kommer att öka utsläppen från vägtrafiken och försvaga statsfinanserna. Samtidigt har de enligt sakkunnigbedömningar så gott som ingen betydelse för hushållens dagliga utgifter. Tvärtom bör elektrifieringen av bilbeståndet påskyndas genom konsekventa åtgärder.

Vi förhåller oss också kritiska till tilläggsåterbäringen av energiskatt inom jordbruket, en återbäring som nu höjs temporärt till 4 cent/liter i fråga om återbäringarna 2025 och 2026. Det är fråga om stöd för fossila bränslen och det försvagar prisstyrningen i riktning mot utsläppsnåla energilösningar. I stället för ytterligare återbäring av energiskatt bör mer skräddarsydda stöd riktas till sådana aktiva gårdar som har svårt att klara sig på grund av de stigande energipriserna, och detta utan att stödets miljöstyrande effekt försvinner.

Användning av torv

Regeringen har beslutat stödja energianvändningen och säkerhetsupplagringen av torv med sammanlagt 18 miljoner euro. Syftet med stödmodellen är att finansiera investeringar i biogas. Torv är ändå inget biobränsle, utan den kan jämföras med fossila bränslen. Utsläppskoefficienten för förbränning överskrider rentav stenkolens koefficient, samtidigt som torvutvinning förstör myrnaturen. Ett sådant stöd är oacceptabelt.

Som klimatpanelen lyfte fram i sitt sakkunnigyttrande innebär torvanvändning en risk med avseende på försörjningsberedskapen eftersom användningen kanske måste upprätthållas på heltid i viss mån för att produktionsinfrastrukturen, logistiken och anläggningarnas funktion ska kunna bevaras. Detta ökar sannolikt utsläppen inom energisektorn, vilket ytterligare ökar behovet av utsläppsminskningar inom andra sektorer. När gapet i utsläppsminskningen växer och de mest kostnadseffektiva åtgärderna förblir outnyttjade, ökar behovet av dyrare åtgärder för utsläppsminskning. Det är inte bara dålig klimatpolitik, utan också dåligt skött ekonomi.

Användningen av torv måste fasas ut helt och hållet, och som försörjningsberedskapslösning bör den ersättas med en koldioxidsnål lösning så snart som möjligt. Däremot skulle en ökad energieffektivitet som genomsyrar hela samhället vara en mycket välkommen åtgärd för försörjningsberedskapen, men detta får alltför liten uppmärksamhet i planen för de offentliga finanserna.

Livsmedelsproduktion

När det gäller livsmedelsproduktionen skulle satsningar på att skapa nya värdekedjor ha varit ytterst viktiga och behövliga. Ambitionsnivån bör ligga klart högre än i dagläget. Vid sidan av enskilda finansieringsbeslut behövs ett strategiskt och systematiskt grepp för att påskynda hållbarhetsomställningen inom livsmedelsproduktionen. Vid utvecklingen av värdekedjorna inom livsmedelsproduktionen bör man i synnerhet beakta såväl växtbaserad mat (växtproteiner och växtbaserade mejeriprodukter) som cellulärt jordbruk. Det behövs tillräcklig och långsiktig finansiering för innovationer inom växtbaserad livsmedelsproduktion och cellulärt jordbruk.

Utlåtande JsUU 14/2026 rd
Avvikande mening 3/vänst och gröna

Satsningar på dessa skulle också vara en betydande gärning för försörjningsberedskapen. Bland annat därför är det problematiskt att FoU-finansieringen minskas kännbart. Tvärtom bör FoU-finansieringen ökas och riktas effektivt till att främja koldioxidsnålhet. Samtidigt bör det nuvarande systemet med jordbruksstöd ses över så att aktiva jordbrukare belönas för sitt klimatarbete. Särskilt skadligt är regeringens beslut att minska den nationella medfinansieringen av EU:s FoU-projekt med 10 miljoner euro per år. Tvärtom vore det kostnadseffektivt att öka den för att få mer EU-pengar till Finland.

Avslutningsvis

Vi uttrycker också vår oro över de nedskärningar i förvaltningen i anknytning till ämbetsverksutredningen som kommer utöver tidigare besparingar och i betydande grad kommer att påverka statsförvaltningens förmåga till högklassig och kunskapsbaserad beredning, verkställighet och uppföljning av effekterna av lagstiftningen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 19.5.2026

Veronika Honkasalo vänst
Tiina Elo gröna